

cristians i sarraïns. Les lletres, en general, tenen molta gràcia i, tot i ser en sefardita (judeocastellà enriquit pel contacte amb altres llengües), arriben a entendre's perfectament gràcies a l'especial cura en la dicció per part de la soprano. La majoria de les cançons són posades en boca de dones, que es converteixen en protagonistes de tots els relats: noies que parlen dels seus amors a la mare (*Dos amantes tengo mama* i *Asentada en mi ventana*), mares que prevenen les filles sobre l'amor (*Hixa mi mi querida* o *Una matica de ruda* —una herba, la ruda, que servia d'abortiu) i noies que es planyen del pare, del marit, de l'amant o de l'amor, tant en clau d'humor (*Mi padre era de Francia* o *El rey que tanto madruga*) com en forma de lamentació profunda (*Puncha-puncha, Esta montaña d'enfrente*). També s'hi inclou una cançó en turc, *Usküudara*, un exemple de la barreja lingüística en la cultura jueva.

No cal dir que allò que ha perviscut de la música sefardita són només les melodies, generalment

modals. Els arranjaments harmònics del disc, força correctes tot i que un xic monòtons, són del grup, i la seva major virtut radica en els ritmes i la varietat tímbrica de la percussió. Del resultat final del CD (d'una mitja hora) ens quedem amb la ductilitat de la veu de l'Elena Martinell, especialment encertada en els girs i les ornamentacions tan típiques d'aquestes melodies. Ja era hora que poguéssim escoltar melodies sefardites ben cantades, amb una veu solvent tècnicament parlant. I també interpretativament: en tenim un tast en el recitat d'*El rey que tanto madruga*. I si no, només cal que aneu a escoltar *Aljama* en directe i ja m'ho sabreu dir.

Laia Frigolé Arpa

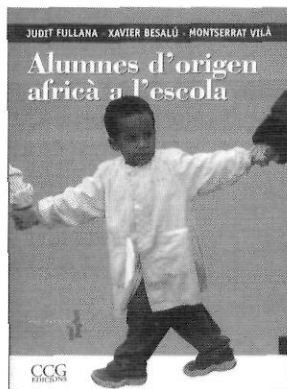
Alumnes africans a l'escola

FULLANA, Judit; BESALÚ, Xavier i VILÀ, Montserrat.

Alumnes d'origen africà a l'escola.

CCG Edicions.
Girona, 2003.
238 pàgines.

Els autors d'aquest llibre són dues professores i un professor del Departament de Pedagogia de la Universitat de Girona que, en el seu dia, van decidir aplegar

esforços per tal de tirar endavant un estudi sobre la presència dels alumnes d'origen africà a les nostres escoles. N'ha sortit un text rigorós, alhora que llegidor i clar, i l'han fet, tal com expressen clarament en la introducció, amb la voluntat de ser útils a la societat i a l'educació. El treball, fruit d'uns quants anys llargs de recerca, s'estructura, fonamentalment, en tres grans apartats: 1) Entorns socials, famílies, centres educatius i alumnat d'origen africà; 2) Un estudi en profunditat de quatre casos: Abdul, Eva, Fàtima i Hassan, i 3) L'apartat de conclusions i propostes. Tampoc no hi falta, com és lògic en aquesta mena de treballs, l'apartat metodològic i bibliogràfic.

Els objectius que es van plantejar els autors de l'estudi foren, per una banda, obtenir informació sobre l'èxit i el fracàs escolar dels fills de famílies immigrades d'origen africà gironins. Segonament, conèixer les trajectòries escolars d'aquest alumnat i

identificar els factors que les configuren (familiars, socials, culturals, escolars, personals...). Per últim, proporcionar orientacions pràctiques en l'àmbit de l'acció educativa.

D'entre les moltes que es podrien destacar, una primera afirmació a tenir en compte és la que segueix: «La investigació al respecte ha mostrat fins a l'exasperació que el fracàs escolar s'acarnissa de manera especial amb els fills de les famílies més pobres, dels col·lectius minoritaris o dels fills de les persones immigrades». Mentre ho llegia em semblava escoltar, com a rerefons, aquelles paraules del pedagog italià Francesco Tonucci, en un llibret molt sucós, i sovint oblidat, titulat *Ensenyar o aprendre?*: «La relació sobre la qual es fonamenta l'escola no funciona: L'ensenyament no garanteix l'aprenentatge. Els intel·ligents, els voluntariosos i els que gaudeixen d'un ajut a casa seva són bons estudiants, aprenen i assoleixen bons resultats; els menys intel·ligents, els ganduls i els que no tenen una família preparada i preocupada no són bons estudiants, no aprenen i, per tant, suspensen. Paradoxalment podem dir que van bé a l'escola els que haurien pogut passar sense». Després de tantes inversions milionàries, i de tanta literatura produïda sobre el tema, el sistema d'ensenyament encara ens falla per aquesta banda:

- SERRA MONT, Felicià. *Ànimes vinculadisses*. Girona: Paper On Demand, 2003. 312 p.
- SOBREQUÉS, Jaume; MORALES, Mercè. *Manual d'autonomia*. Barcelona: Base, 2003. 412 p.
- SOLER, Toni. *Objectiu: la pau. 34 dies inoblidables*. Barcelona: Edicions 62, 2003.
- SUBIRÓS, Pep. *Sobre la felicitat i altres neguits*. Barcelona: Destino, 2003. 240 p.
- SUNYER I CAPELLA, Jordi. *Blaugrana, vermell, verd i carbassa: el futbol a Sant Feliu de Guíxols: 1985-1999*. Sant Feliu de Guíxols/Girona: Associació Gaziol/Ajuntament/Diputació, 2003. 138 p.
- VAYREDA, Marià. *Record de la darrera carlinada*. Barcelona: L'Avenç, 2003. 175 p.
- VILLARÓ, Albert. *Obaga*. Barcelona: La Magrana, 2003. 143 p.

massa sovint, tristament, l'escola continua essent un hospital que guareix els sans.

Un segon aspecte que vull destacar de l'estudi és que gairebé el cent per cent d'aquest alumnat d'origen africà (97,8% a primària i 99,8% a secundària) està escolaritzat en centres públics, la qual cosa ens hauria de fer pensar molt, sobretot quan es discuteix, amb raó, que la Generalitat no ha de subvencionar les escoles d'elit. Els diners han d'anar, en primera instància, on hi ha les necessitats més importants.

Una altra idea interessant que apareix en el llibre, de les moltes que hi he trobat mentre el llegia, fa referència a les mares d'aquests nens i nenes: «Molt sovint l'escola és el primer i principal entorn en què les famílies d'origen immigrant, i molt especialment les dones, tenen possibilitats d'establir relacions normalitzades amb persones autòctones, bàsicament amb el professorat, però també amb altres pares i mares d'alumnes i amb d'altres professionals». Una dada a tenir en compte en vista a la tan necessària integració d'aquests col·lectius.

En diversos moments del llibre es posa de manifest la gran distància que hi ha entre el que hi ha escrit en els documents escolars (projecte educatiu, projecte curricular...) i el que realment es fa a les aules. Mentre els professionals de l'educació no entenguem que escriure sobre la nostra pràc-

tica educativa propicia la reflexió, ajuda a guiar l'acció i contribueix a repensar aquesta pràctica, a part de servir per visualitzar la feina que es fa i com a element de control social, no arreglarem mai aquest problema. Ens hauríem d'acostumar a escriure allò que fem i, lògicament, a fer allò que escrivim, en comptes de generar papers inútils.

El llibre parla de molts altres temes (dels plans tutorials, del suport intern i extern que reben els mestres, de la formació del professorat, de les activitats de lleure, etc.), però voldria acabar fent èmfasi en una de les moltes conclusions de l'estudi: la que parla de la funció formativa i preventiva que han de fer els municipis per tal de contribuir a disminuir les tensions contingudes que hi sol haver en alguns barris amb un percentatge elevat d'immigrants. Només si traiem la pols a la idea de Ciutat Educadora —més que no pas creure que l'escola ho pot solucionar tot— ens en podem sortir. Hem de posar tots els recursos disponibles al servei d'una societat més justa i humana, que faci lloc a tothom, vingui d'on vingui i tingui el color que tingui —assumint drets i deures, és clar—.

Us he de confessar que, a nivell teòric, i malgrat la meva ignorància en aquesta mena de temes, em posiciono més a prop de les tesis sobre l'empeltament formulades pel sociòleg Salvador Cardús, per exemple, que

no pas de les tesis que parlen de societats multiculturals i de mestissatge. Que algú tan poca-solta que pensa d'aquesta manera us recomani el llibre encara hi afegeix més mèrit.

David Pujol i Fabrelles

Música i paraula

TEN, Francesc i EGEEA, Marc.
Les ratlles del món.
CD.
2003.

Les ratlles del món és l'enregistrament sonor del recital *Músiques i lletres*, de Francesc Ten i Marc Egea, que es basa en la combinació de la paraula i el so musical. La part literària, una selecció de textos recollits i recitats per Francesc Ten, va acompanyada per les composicions musicals de Marc Egea, interpretades pel músic amb la viola de roda, un instrument centroeuropeu amb més de mil anys d'història que fa créixer els poemes gràcies als diferents ritmes i melodies escollits per absorbir millor cada text.